СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 21. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 27-го січня 1938. No. 21. Jersey City, N. J., Thursday, January 27, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ БОРЕТЬСЯ З ОБНИЖКОЮ ПЛАТЕНЬ

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції президент Рузвелт сказав, що він є рішуче проти всякої обнижки заробітних платень. Якби власники і компанії хотіли тягар цього економічного застою звалити на плечі робітництва, то вони далиб доказ свого морального банкротства, говорив він. Нинішній бизнесовий застій можна проломити збільшенням платень, а не зменшенням, бо збільшення платень означає збільшення покупної сили, а дальше оживлення продукції, твердив далі президент. Вкінці він натякнув, що колиб компанії обтинали заплати й через те зменшували покупну силу людей, то хтось інший мусів би знайти якісь інші способи, щоб ту покупну силу збільшити. Тим він хотів сказати, що колиб компанії обтинали заплати, то уряд буде мусіти накладати величезні податки і гроші, стягнені з податків, давати на ріжні суспільні підмоги, або будівлі.

КАТОЛИЦЬКИЙ ЕКОНОМІСТ ТАКОЖ ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ЗАПЛАТ.

НЮ ЙОРК. — Відомий католицький економіст Раен також заявив на католицькій конференції промислових проблем, що щоби привернути добробут і суспільну справедливість, компанії мусять підносити заробітну платню робітникам і дати їм змогу брати більшу участь у загальному приході нації. Дотепер для всіх робітників припадало 66.5% усього національного приходу. А щоб можна було привернути добробут і суспільну справедливість, то робітники повиннiб діставати 75% національного доходу. В той спосіб вони скріпили би покупну силу й оживилиб продукцію. Коли цього не зробиться, то нинішня економічна система опиниться у великій небезпеці, говорив Раен.

МАЙНЕРИ ПІДДЕРЖУЮТЬ ПРЕЗИДЕНТА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — На конвенції вуглекопів висказано президентові Рузвелтові признання, що він є одиноким президентом Злучених Держав, що так завзято бореться за добробут робітників. Спеціяльну похвалу на адресу президента висказав Джан Луїс, предсідник К.П.О.

„ТІ ВІ ЕЙ" ВИКУПОВУЄ ПРИВАТНІ КОМПАНІЇ.

ВАШИНГТОН. — Директор державної компанії „Тенесі Велей Оторити" (Ті Ві Ей), Лілієнтал, заявив, що він має повновласть викуповувати приватні компанії виробу електричної енергії, яким та державна компанія робила велику конкуренцію. Беручи під увагу це, що та державна компанія є виробничою компанією, а не торговельно-фінансовою, з приводу цього появилися гострі критики цеї пропозиції.

ЗБІЛЬШЕННЯ ВИДАТКІВ НА ЗБРОЄННЯ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт сказав, що в найблизчих днях внесе до конгресу проєкт, щоб конгрес ухвалив нові видатки на зброєння. Ці видатки виносилиб один білион долярів і за них пobудованоб нові бойові кораблі, літаки і зброю для сухопутньої армії.

„ЧУДЕСНА ДИТИНА".

НЮ ЙОРК. — Три-літній хлопчина Джімі Колтон виявив геніяльні здібности: він дотепер навчився вже грати на скрипці, гармонійці і саксофоні, а також укладає вірші і компонує до них музику. По шістьох місяцях свого життя він уже вмів говорити.

ПРИДУМУЮТЬ НОВИЙ РІД ЛІТАКІВ.

НЮ ЙОРК. — На зібранні повітроплавних знавців у Колюмбійськім університеті обговорювано можливості ново придуманого літака, який підноситсяб відразу з землі вгору. Підносилиб його крила, які булиб так побудовані, що їх міг би обертати мотор. Піднесеного над землею виверту, одна оператор перекинув би мотор з крил на звичайний пропелер, крила переcталиб обертатися і літак, замість йти далі вгору, посувавсяб вперед. Подібне булоб при осіданні. Знавці ствердили, що такий літак має величезні можливості і він зблизив летунську техніку до того моменту, коли станутъ непотрібні летунські майдани, а можна буде літаком осісти на подвіря звичайного дому.

ІДЕ „НА ВІЧНИЙ СПОЧИНОК".

НЮ ЙОРК. — Колись гордощі мореплавної комунікації, корабель Левіятан, покидає тепер нюйорські доки останній раз і повертається до Англії на вічний спочинок. Англійська фірма розбере його тепер і використає з нього старе заліззя.

ТЕХНІКА УСУНЕ АВТОМОБІЛЬНІ ВИПАДКИ.

Проф. Гарвардського університету, Мекклінтoк, сказав, що наука працює над тим, щоб нещасливі автомобільні випадки на шляхах зробити цілком неможливими. Він говорив, що інжинири вже тепер придумують способи, на основі яких авто само усувувалоб ховзькі вулиці, а також автоматично засвічувалоб лямпи на тих відтинках дороги, по яких воно просувається.

ЗАМКНУЛИ В МАНАСТИРІ СВЯЩЕНИКА ЗА ХРЕЩЕННЯ НАРЕЧЕНОЇ КН. РАДЗІВІЛА.

Пароха парохії польського національного костела в Варшаві, Вуйца, що вихрестив п. Сухестов, наречену кн. Радзівіла, без порозуміння з вищими властями, усунули з місця пароха й засудили на замкнення в манастирі на необмежений час.

ЗАЗДРІСТЬ ЗА ДВИНЯКА ПРИЧИНОЮ САМОГУБСТВА.

У Відні наложив на себе руку музика Фріц Б., який зажив більшу скількість вероналю. Спершу всі думали, що причиною самогубства була нещаслива любов. Одначе згодом поліція устійнила зовсім інші причини того самогубства.

На слід цеї трагедії попала поліція при помочі листів самовбивника, в яких він подав, що добровільно розстається з життям з причини непорозуміння між ним і жінкою, в якій він кохався. Зізнання тієї жінки, судженої Фріца, внесли до справи чимало нових речей. Вона заявила, що справді вона стала поневолі причиною самогубства свого судженого, якого переслідувала своєю заздрістю, як вона спершу здавалося, навіть не безосновно.

Бож вона була переконана, що має оправдані причини покинути свого нареченого, якого підозрівала в невірності. Вона сама бачила його в товаристві іншої жінки. Запримітила, що він з тою жінкою поводиться зовсім свобідно. Вонаж була загорда, щоб далі ходити зо своїм судженим. Вкінці вона переконалася, що її суджений пішов після сварки з нею до мешкання тої другої, де він пересидів цілий вечір.

Згодом виявилося, що причиною цілої трагедії було непорозуміння. Того самого вечора Фріц мусів заступити свого товариша, який несподівано занедужав. Якби суджена не була з ним відразу розсталася, моглa булаб ствердити, що її заздрість була зовсім безосновна.

Кілька днів пізніше мала суджена самовбивника нагоду сама переконатися, що впала жертвою непорозуміння. А саме, коли їхала трамваєм, запримітила рантом, не без страху, що напроти неї сидить з її суперницею... Опершу вона думала, що їй зявився мерлець і навіть кинулася до двійника з окликом: „Фріц!" Пасажири думали, що перед ними божевільна, і щойно згодом виявилася ціла справа.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

Courtesy, Detroit Times.

ВІДКРИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО ДОМУ В ДІТРОЙТІ.

Микола Мурашко, предсідник Українського Народного Союзу, розтинає стяжку на врочистому відкритті Українського Народного Дому в Дітройті. Коло нього посадник міста Дітройту, Рединг, та Ольга Дідик, котра при церемонії подала ножички й ключі.

РОЗКОПАЛИ МОГИЛИ.

В Гологірцінi, в золочівському повіті, полишилося багато могил з недавньої польсько-української війни. В них спочивали брати, сини, батьки місцевих селян. Сьогодні цих могил уже нема. Старанням адміністраційних чинників порозкопувано їх усюди і кости забрано в невідоме місце. На місці великих могил полишились тільки глибокі ями...

На дорозі з Гологір до Майдану, в лісі, було також поховaних 18 стрільців, що впали тут при відвороті зпід Львова. Нічю з 31. жовтня на 1. листопаду м. р., зявилася тут на місці глибокої ями висока могила з гарним березовим хрестом по середині. Та могила простояла тільки до 3. листопаду. Того дня комaндант постерунку, солтис і чотири робітники (між ними українець) пішли з лопатами і розкопали могилу. На місці могили валяється тепер поломаний хрест та порвані вінці і ленти.

ОБЕЗПЕЧЕННЯ ВІД СТАРОДІВОЦТВА ОБМАНОМ.

Від якогось часу в Варшаві, Львові й у Кракові вербували якісь агенти здогадного Т-ва „Фіделітас", ніби з осідком у Римі, клієнтів між жінками, що не вийшли ще замуж. „Обезпечували" від стародівоцтва й на посаг. Агенти виманили від кількасот жінок кількадесять тисяч злотих. Виявилося, що „Фіделітас", це фікція, а її агенти звичайні обманці. Їх схопили. Це аферисти зо Львова: Г. Кон, Я. Гобель, М. Старковскі й Д. Красни.

ФРАНЦІШКАНИ ПРАЦЮЮТЬ.

1927 року дістали францішкани як запис кілька моргів грунту коло села Торосіну, сохачевського повіту, варшавського воєвідства, й побудували там централю своєї видавничої діяльности, „Непокаляную". Сьогодні там ціла маса мешкальних домів, варстатів і місць праці. Видавництво францішканів має 3 ротаційні машини, друкарні, відливні друкарських кліш. „Рицеж Непокаляней", що зачав виходити як місячник іще 1922-го р., досягає тепер 800,000 примірників, 5-грошовий щоденник „Мали Дзенник", що виходить від 1935-го р., має понад 200,000 примірників накладу. Окремо ще виходить часопис для дітей „Рицежик Непокаляней". Всі ці видання відомі з непереборимого зоологічного шовінізму. В Непокаляновi живе тепер 400 монахів.

У ФРАНЦІЇ БУДУТЬ РОБИТИ ВІДТИСКИ ПАЛЬЦІВ ЕМІГРАНТІВ.

Через те, що у Франції щораз частіше трапляються ріжні злочини, доконувані чужинецькими еміграннтами, французький уряд носиться з думкою шляхом окремого закону зарядити, щоб усі чужинецькі громадяни, які вступають у границі Франції, відбивали свої пальці для потреб французької поліції. Відбитки пальців булиб також на пашпортах тих чужинців.

Безпосередньою причиною наміру відтисків пальців був Евген Вайдман, німецький кримінальник, який для грошевого зиску замордував біля Парижу американську танцюристку Жін Дековен.

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС НА ВОЛИНІ

ЛЬВІВ. — Українська преса подає, що вже підготовляється на Волині новий голосний процес, підчас якого польський суд судитиме 75 осіб студентської молоді з володимирського, дубенського, горохівського, здолбунівського, ковельського, кременецького, луцького й рівенського повіту. Є це сама студентська молодь. Обвинувачує її польська влада у приналежности до Організації Українських Націоналістів (ОУН) і в змаганні відірвати Волинь від Польщі. Як вдомо, недавно засудив рівенський суд 55 молодих костопільців (також Волинь) за приналежність до ОУН на 322 роки вязниці.

КАРАЮТЬ ЗА УКРАЇНСЬКІ НАЗВИЩА.

ЗОЛОЧІВ (Галичина). — За те, що до метрикальних книг вписувано імена українців, закінчуючи назвища на „кий, ич, ів", як повинно бути, польський суд у Золочеві засудив трьох українських священників на кару вязниці від 6 до 12 місяця. Судили священиків, а саме оо. М. Фединишина (Чехи), І. Фенчинського (Голосковичі), Ю. Рудкевича (Лешнів), М. Рахлецького (Голубиця), Р. Шуневича (Шишківці) і С. Пасічника (Літовиско). Справу трьох перших священиків відложив суд на найближчу сесію, а трьох інших засуджено. Крім цього магістрат у Бродах покарав гривною за ту саму справу декана і пароха о. М. Демчинського.

ЩЕДРИЙ ДАР НА УКРАЇНСЬКИЙ ШПИТАЛЬ.

ЛЬВІВ. — Часописи подають, що емеритований шкільний радник Михайло Грицак жертвував на Український Шпиталь у Львові десять тисяч злотих і ту суму зложив до рук дирекції Товариства, себто д-ра Т. Бурачинського й д-ра О. Подолинського. Імям цього добродія буде названа одна з більших саль Українського Шпиталю.

50-ЛІТТЯ ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ЩОДЕННИКА.

ЛЬВІВ. — Вийшло ювилейне число українського щоденника „Діло", видане з нагоди 50-літньої річниці існування цього часопису. Ювилейне число має 24 сторінки й містить дуже багато цікавого матеріялу, звязаного з історією часопису.

ВИПОВІЛИ „ПОРОЗУМІННЯ".

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — І буковинським українцям не везе з „нормалізацією". Українська Національна Партія пішла на угоду з ліберальною партією, думаючи, що та партія вийде з виборів переможною і буде в Румунії при владі. Та ліберальна партія не одержала потрібної більшости. Владу обняла національно-християнська партія на чолі з Октавіяном Гогою. Тепер „Гласул Буковеней" лає Українську Нац. Партію і пише, що вона зрадила румунську ліберальну партію, бо українці не голосували на цю партію. З тої причини „Гласул" виповідає У. Н. Партії „порозуміння". Ось так скоро скінчилася спроба Укр. Нац. Партії дійти до порозуміння з окупантами.

ПОГРОЗА В СТОРОНУ ЖИДІВ.

ВАРШАВА. — Премієр Складковскі заявив у соймі, що боротьба з жидами має в Польщі наскрізь економічний підклад, а не расовий. І казав, що коли поза границями Польщі того не зрозуміють і будуть далі вести кампанію проти Польщі, то це відібється гірко в першу чергу на жидах у Польщі.

ВІШАЮТЬ АРАБІВ.

ЄРУСАЛИМ. — Сталася небувала подія для британської адміністрації в Палестині: повішено в одним дні трьох арабів за терористичну акцію звернену проти жидів. Є вже сім таких повішень від часу, як Велика Британія взялася ліквідувати терор.

СТАЄ ТОТАЛІТАРНОЮ ДЕРЖАВОЮ.

ТОКІО. — Новий закон про мобілізацію виявляє ясно, що Японія стає наскрізь тоталітарною державою, в якій усе буде під контролею уряду.

ПОСТІЙНА ДЕЛЕҐАЦІЯ ЛИТВИ.

ЖЕНЕВА. — Литва утворила при Лізі Націй постійну делеґацію. Американський кореспондент толкує собі це тим, що Литва рішилася на значний фінансовий видаток і створила ту делеґацію, бо лякається Польщі й Німеччини, яких підозріває в тім, що вони радіб поділитися Литвою.

НОВІ ВИБОРИ В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ. — Дня 2-го березня відбудуться в Румунії нові вибори. Уряд стане до виборів з програмою, опертою на антисемітизмі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ І ПРАЦЯ

Крайовий Інститут Для Здоровля подав до публичного відома звіт з незвичайно цікавого розсліду над станом здоровля людей у Злучених Державах. Розслід цікавий передовсім тим, що тут дослідники цього Інституту зробили величезну роботу, бо оглянули здоровля 740,000 родин, що живуть у 84 містах Злучених Держав, отже зробили розслід, який може дати яке-таке поняття про важні факти про здоровля всього населення краю.

Один з найважніших фактів, розкритих цим розслідом, є факт, що серед родин, котрі живуть із публичної допомоги, є два рази більше осіб, нездібних до праці через недугу, як серед родин, котрі мають річного приходу $2,000 або більше.

Поодинокі члени родин, що живуть з допомоги, були нездібні до праці пересічно три рази більше днів, ніж члени родин, що мають вищий річний дохід.

У родинах, що не удержуються з допомоги, але мають річний прихід понижче $1,000, було два рази більше нездібностей до праці через недугу, ніж мали родини з найвищими приходами.

Неменше замітний факт, що люди в цій останній категорії, себто в родинах з найвищими приходами, на випадок недуги діставали півтора разу більше лікарської опіки, ніж люди в першій категорії.

Коли недуга була того роду, що вимагала опіки піклуванки, то люди в категорії великих приходів діставали цю опіку 12 разів частіше, ніж люди в категорії найнижчих приходів.

Таксамо мається справа й із звичайною лікарською допомогою: чим вищий прихід має дана категорія осіб, чи родин, тим більша правдоподібність, що людина на випадок недуги дістане лікарську допомогу.

Звіт стверджує уже й так відомий факт, що лікарська допомога не тільки рятує хору людину, але й запобігає повному занедужанню або довшому хоруванню. Значить, відповідна лікарська допомога це важна господарська справа. Брак лікарської помочи це удар у властиву господарку родини чи особи. Каже цей розслід, що якби так люди з приходами нижче $3,000 на рік мали відповідну лікарську допомогу, то число занедужань у краю було би принаймні на одну третину менше, ніж воно є нині.

Чи можливо це зробити, щоб осягнути цей гарний вислід? Певна річ, що в багатьох випадках люди, які можуть покликати лікаря, його не кличуть через брак зрозуміння ваги лікарської помочи. Одначе в інших випадках люди лікаря не кличуть, бо їх на це не стати, бо кликати лікаря вимагає грошей, яких треба на інші конечні потреби. Лікарська поміч нині зорґанізована на приватній засаді й ця власне орґанізація показується невистарчальною. Тому в Америці виринає тепер рух за те, щоби попри приватну медичну поміч була теж публична поміч.

ДВІ БОЛЮЧІ ВТРАТИ

З початком 1938 року ми зазнаємо на полі української культури дві болючі втрати: два місячники перестали жити. В Чернівцях на Буковині румуни припинили „Самостійну Думку", що довший час служила дуже корисними доповненнями до львівського „Вістника", спеціяльно на румунському терені, куди взагалі українська преса не має доступу, а в Варшаві померла своєю смертю, від фінансового виснаження, „Наша Культура" Огієнка.

Спинимося перше, з жалем і шанобою, над звісткою про ґвалтовне замордування „Самостійної Думки". Довший час служила вона вірно ідеї українського націоналізму, підтримуючи серед румунських українців свідомість спільности національних завдань для всіх українців, під ріжними займанцинами сущих. В глупій темряві румунської ночі, що в ній потонули поволі блимаючі вогники залілих від часів цісарської Австрії українських інституцій і що в ній гасли мемонтально всі мандрівні вогники найневинніших українських публікацій, стримуваних на першомуж румунському кордоні, „Самостійна Думка" була там єдиним яскравим світлом, що на ньому з замилуванням і надією спинялись очі українських патріотів. Але тепер і цей єдиний вогник української культури й незалежної націоналістичної думки загас під чоботом брутального ґвалтовника.

І тут треба запамятати добре одну річ: „Самостійна Думка" загинула від руки демократично-ліберального уряду, а не від руки теперішнього націоналістичного уряду Ґоґи. Не маємо ніяких ілюзій щодо п. Ґоґи і його уряду. Думаємо, що для нас він буде такий самий „добрий", як і всі його попередники. Але не можна не звернути уваги на цю вражальну обставину:

В Румунії живе трохи більше, як міліон українців. Кажу „живе". Але краще не казати як живе. Дехто каже, що таки живе трохи краще, як 35 міліонів українців під Совєтами. І це вже декого задовольняє. Та нас — ані крихти! В Румунії позбавили українців своєї національної школи, своєї національної церкви, своєї преси, всіх національних і багатьох просто таки людських прав. На те все цілий світ — нічого! Мовчав досі, мовчить і тепер! Мовчала Ліґа Націй, мовчала Англія, мовчала Франція, мовчала Америка. Бо з одного боку справа торкалась українців, а з другого боку „демократично-ліберального уряду", запряжененого з „великими демократіями" світу. Але от прийшов у Румунії до влади уряд Ґоґи, що у відмінність від попередніх румунських урядів не хоче називатися „демократично-ліберальним", але захотів зате прикласти випробувану антиукраїнську політику попередніх урядів тепер і до жидів, яких, як і українців, нараховують трохи більше одного міліона.

І от наразі цілий світ захвилювався. Захвилювалась і запротестувала Англія, захвилювалася й запротестувала Франція, збирається хвилюватись Ліґа Націй, і вживають ріжних засобів, щоб схвилювати ще й Америку. Згадали, бачиться, навіть про договір про охорону національних меншин, себто той договір, що досі у відношенні до українців все залишався мертвою буквою.

А жидів тільки 16 міліонів на цілому світі. А нас — 45 міліонів! Хоч жиди не мають своєї національної території, то зате впродовж двотисячелітнього мандрування витворили між собою таку духову спільність, таку національну солідарність, що досить ударити жида в Букарешті, як зараз же це відгукнеться стома голосами в Парижі, в Лондоні, в Ню Йорку, не кажучи вже про менші осередки. До такої національної спільности мусимо і ми всі прямувати. Мусимо приймати живо до серця все, що українців тичиться, деб вони не були, чим би вони не займались, а особливо гаряче мусимо приймати до серця долю всіх тих установ і публікацій, що ідею цієї української національної солідарности на ділі виявляють та пропаґують, підносячи нашу національну вагу та престиж у цілому світі.

І тут у першу чергу треба мати на увазі нашу українську пресу, що розносить українське слово в найдальші закутки і єднає всіх українців, які тим словом говорять, одніею невидною, але з кожним разом все міцнішою ниткою. На обовязку кожного українця лежить не тільки читання й матеріяльне підтримування нашої преси, як виразу нашого духа й наших ідеалів, для все більшої й кращої її розбудови. І тут треба мати на увазі не тільки щоденну й тижневу політичну пресу, яка що дня завзято боронить наші національні позиції, але й наші місячники, що дбають про розроблення проблем нашого національного життя та культури. В першу чергу тут треба відмітити львівський „Вістник" Донцова, як місячник найкраще редаґований, що може стояти поруч найкращих західньо-европейських місячників. Нема сумніву, що „Вістник" сповняє велику місію на всіх українських землях і тому заслугує на якнайширшу підтримку. Поруч із „Вістником" стояли, як його корисні доповнення, хоча й далеко слабші змістом і значінням, покійні „Самостійна Думка" і „Наша Культура". Щодо „Самостійної Думки", то тут, перше ніж її відновляти, треба булоб радикально відмінити взаємовідношення між румунами й українцями, і на це ще є час. Але щодо „Нашої Культури", яка вмерла власною смертю, з браку матеріяльної підтримки, то тут можна булоб іще її воскресити, колиб українське суспільство виявило досить зрозуміння до потреб нашої культури. Видавець „Нашої Культури", проф. І. Огієнко, пише в останньому числі свого місячника: „Припиняємо „Нашу Культуру" тільки тимчасово, поки передплатники не виконають свого елементарного обовязку, поки не заплатять своїх боргів. Робимо це, як демонстраційний протест проти тих неплатників, що стали буденним явищем у нашому громадянстві, явищем, що так сильно руйнує наше духове життя..."

Отже слово за українським суспільством. Якщо воно зрозуміє потребу існування таких орґанів, як „Наша Культура", то прийде йому на допомогу і його відновить.

Про характер „Нашої Культури" сам редактор і видавець пише таке: „За три роки свого існування „НК" обєднала круг себе понад сотню найвидатніших наших учених. Гасло нашого журналу „Творімо українську культуру всіма силами нації" цілком оправдало себе й цілком защепилося серед нашої вченої еліти: на сторінках „НК" писали вчені наймріжніших політичних напрямків. У нашім житті це була єдина ланка, де наша еліта легко й беззастережно обєдналася. І „Н.К." за три роки свого існування дала в 32 томах на 124 друкованих аркушах понад 200 наукових статтей, часто дуже цінного змісту..."

З цього приводу, бажаючи „Нашій Культурі" якнайскорішого відродження, дозволимо собі висловити побажання, щоб редакція, поширюючи скількість дійсних передплатників, обмежила одщей заширокий діяпазон своїх співробітників. Що спільного з українською культурою може мати, наприклад, варшавський митрополит Діонисій, або навіть „обєктивні" студії про творчість Пушкіна?! Думаємо, що і „Наша Культура" і взагалі українська культура від такого зменшення діяпазону (не скількости!) співробітників значно вигралаб.

Евген Онацький, Рим.

„СЛОНА І НЕ ПРИМЕТІЛ"

В останньому, 52-му, числі журналу „Воскресное Чтеніе", офіціозу православної митрополії в Польщі, архимандрит Теофан умістив свою статтю про подорож митрополита Дионіза до Румунії.

„Напередодні европейської війни — пише архимандрит Теофан — Румунія нараховувала близько 8 міліонів населення й обіймала територію 140,000 кв. кільометрів. Версайський трактат санкціонував приєднані до цієї невеликої за 20 років тому держави земелі Банату, Басарабії, Буковини й Трансильванії і таким чином на арені найновішої історії виступила Велика Румунія з територією 295 тисяч кв. кільометрів і з майже 20 міліонами населення".

Згадуючи, що населення Румунії складається з румунів, мадярів, жидів, болгар, українців, москалів, поляків, сербів, греків, вірмен і т. п., архимандрит Теофан пише:

„Територія Великої Румунії уявляє з себе неправильний пятикутник, що впирається з одного боку в Чорне море (300 кільометрів берега), другою стороною межує з Росією й Польщею (ріки Дністер і Черемош), далі йдуть гірські пасма, що відділюють її від Угорщини й Чехословаччини, і наперешті Дунай, з протилежного боку якого лежать Югославія й Болгарія".

Цікавою й дуже характеристичною дрібничкою в цій географії о. Теофана є те, що Дністер відділює Румунію від Росії. Ні існування самостійної української держави, признаної іншими державами, ні великого народу по той бік Дністра, що вдвоє більший числом, ніж усе населення теперішньої Румунії, ні навіть большевиками санкціонованої У. С. С. Р. — ніяк не можуть призвичаїти о. Теофана і йому подібних до того, що там, де йому хочеться мати Росію чи „юг Россії", є, і була, і буде Україна, населена тими самими українцями, яких існування він помітив серед національних менших Румунії. Чи приємно це о. Теофанові й православній митрополії в Польщі, чи ні, чи хочеться їм того, чи ні, а факт є фактом. „Ізвініте нас", отче Теофане, але ми повинні вам сказати, що ви, дуже добре орієнтуючись у ріжних „невеликих 20 літ тому державах", „слона-то, як каже московська байка, й „не приметілі"! Саме 20 літ тому, коли, як пишете, „Румунія нараховувала близько 8 міліонів населення", на сході її повстала велика держава Україна (тепер У. С. С. Р.), що мала аж 45 міліонів людности. Не вірити? Бігме, правда! — („Новий Час").

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

„Сошел Секюріті Борд" повідомляє, що всі працівники, які загубили свої картки, видані у звязку з програмою федерального уряду про забезпеку на старість, можуть дістати дуплікати тих карток у поодиноких відпоручників „Сошел Секюріті Борд", які є розміщені в 323 важніших містах Америки.

Ці картки, на яких є також подане число забезпечення даного робітника, є дуже важне для тих, що шукають нової праці. Бо практика виказала, що нові працедавці звичайно питаються за такі картки, бо вони хочуть знати, чи даний чоловік уже довго не працює, чи коротко. Вони чомусь воліють тих, що були без праці коротко. Тому краще мати при собі таку картку.

Передтим дуплікат такої картки можна було дістати щойно у Вашинґтоні. Тепер можна дістати його в представника на місці. Про адресу даний чоловік може довідатися на почті, або в поліції, чи в якомусь уряді.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Я. Т., Ню Йорк, Н. Й. — Таких подяк з краю не оголошуємо. І без того даємо досить місця на відозви, а потім на оголошування жертв.

Т. С., Нюарк, Н. Дж. — Замісць тратити час на такі проекти як „Самооборона України" і нові спроби оподаткування, краще поперти ті орґанізації, які вже існують, а маємо їх, Богу дякувати, повно. Є де працювати.

З. Г., Зайонсвил, Па. — Розуміємо Вас дуже добре. Знаємо, що є такі злі духи, і то всілякої породи, що бажаліб підкопати жертвенність на край і ту працю, яку веде „Обєднання". Кожний фінансовий звіт, що ми його проголошуємо в „Свободі", є добре провірений і саме тому ми закликаємо загал посилати через „Обєднання", бо тут є повна громадянська контроля. Як „Обєднання" проголошує, так і дійсно є.

В. Д., Ошава, Онт., Канада. — Як Ви самі не можете заплатити за „Свободу", яку бажаліб читати, то може передплачувати якесь місцеве товариство. Можете наклонити до передплати когось другого, кому лекше живеться. Тоді й самі будете читати. Пошукування краянів належать до платних оголошень. І часопис також мусить мати засоби до існування, так як і людина.

Гнат Крашанко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(13)

Жиди не жалували сіна, бо того добра мали тут досхочу. Пістолю, яку Солоняк все носив за поясом ззаду, тепер поклав під руку. Накрилий буркою, трохи ще думав і пізно вночі вснув. Спав зараз під вікном, тож збудився зараз, скоро стало дніти. В коршмі вже зачинався рух. На ранішний холод ковтнув горівки, хоч вчора відхрещувався від неї. Закусив хліба з чісником і пішов на замок.

Сонце вже було зійшло, коли Солоняк із замкової фіртки увійшов на подвіря. Кіндис скликав своїх людей і вигукував, питаючи: де дівся його гість. Побачивши його у фіртці, крикнув здалека:

— А ви чому не на замку ночували?

— Або я обовязаний з того рахуватися? — сказав спокійно Солоняк.

— Очевидно! Я тут підстароста.

— Тільки не надо мною. Вибачайте, пане. Я тут гість і мене під ваші прикази не дали.

— То я вас маю слухати?! — крикнув Кіндис сердито.

— Я й не думаю приказувати, — сказав Солоняк, підходячи до Кіндиса — а страху не знаю і нікого не злякаюся.

Підстароста глянув на нього згори і трохи змяк.

— Зле вам було ночувати на замку?

— Мені видалося в коршмі трохи веселіше, тай тільки.

— Ви хотіли оглянути кімнати для сотників, — сказав підстароста, закінчивши так ту сварку.

— Я на те прийшов сюди.

— Колиж бо я не маю часу, — сказав Кіндис, видзвонючи вязанкою ключів. — Зараз мушу їхати.

— Коби ключі. Я сам огляну, що треба.

Чуючи це, підстароста гнівно пригорщу ключів на ремені кинув з ґанку Солоняскові, котрий, прийшовши, раз поклонився і далі стояв з шапкою на голові, з руками в кишенях. На боці стояли парубок Яндрух і хлопець Демко. Дивилися і слухали уважно. Чудувалися, бо не годні були зрозуміти, що хтось, хоч не пан, противився такому панові, як їх Кіндис.

— Коня! — крикнув Кіндис. Оба побігли по коня. Солоняк ще не ішов на друге подвіря, бо хотів побачити, який той кінь і яка буде їзда. По хвилі парубок привів дереша з довгою гривою і довгим хвостом. Кінь був, очевидно, родом з турків і з турецька окульбачений. Прибігли хорти і стали коло коня. Кіндис поволі зійшов з ґанку, поклепав коня по шиї, скочив на сідло і, вже не кажучи слова, поїхав до брами. Тут станув, обернувся і спитав, показуючи рукою на Солоняка:

— Чуєш, ти! А колиш ті ваші гості можуть тут бути?

— Не знаю. Це повинно стояти в листі. Мені не казали.

— А як ти гадаєш?

Солоняк рушив плечима.

— Не знаю нічого — повторив.

— Якою їдуть дорогою?

— Цього мені не казали.

— То щож ти знаєш, дідько? — крикнув Кіндис.

Солоняк, все спокійний, позіхнув, засклонивши уста рукою, і поволі вицідив:

— Знаю це, що треба вичистити мешкання і стайні, тай зробити решту, що треба.

Кіндис глянув на нього гнівно, потис коня і відїхав.

Парубок і хлопець, прислухуючися до цеї розмови, з жаху під окап стайні повтискалися. Аж коли вже на містку задудніло і затихло, значить підстароста справді відїхав, Яндрух поволі виховзся зі скритка.

З ключами в руках Солоняк поволі окружляв дім, щоби зайти на друге подвіря. Цікавість попхала Яндруха за ним. Ідучи, озирався, чи не іде, або не стоїть за ним Текля, сестра Кіндиса. По тім боці першої хати Солоняк ішов між двома мурами і прийшов до плота, що замісць відхилених тяжких воріт, замикав пропуск на друге подвіря. Коли, відхиливши пліт, увійшов на це подвіря, парубок знайшовся коло нього. Його лице було покірне і хитре. Боязко слідкував очима за Солоняком. Солоняк бачив, що його кортить промовити, та що боїться. Щоби влекшити йому, спитав:

— Як тебе кличуть?

Парубок не зараз відповів. Погладив рукою чоло і сказав:

— Ну... Яндрух.

— Як поможеш мені пробратися до замку, то дам на горівку.

Яндрух кивнув головою на знак згоди і пішов за Солоняком. Поміч справді була потрібна. Коли прийшли до перших дверей, Солоняк дібрав ключ, та власними силами обернути ним не міг, бо замок так дуже заржавів. Ключ великий був, було за що вхопити. Оба причепилися до ключа і таки обернули. Також великих дубових дверей на заржавілих завісах Солоняк сам один був би не відчинив.

— Сюди хіба ніхто не заходить? — спитав Солоняк.

— Та чого? — відповів Яндрух. — Тут чорти весілля справляють.

Коли нарешті двері відчинилися, можна було погадати, що там справді господарить якась нечиста сила. Зараз в сінях сполошені сови і лилики злопотіли крилами. Яндрух відскочив, перехрестившися. І Солоняк одним кроком подався взад. Аж коли йому під ноги впав лилик, пізнав причину і, смієчися, увійшов сміло до середини. Роззираючися боязко, парубок пішов за ним.

Сіни були вимощені камяними плитами. Ліворуч відчинені двері вели до великої склепленої кімнати з величезним комином. Пуста, лиш в одним куті лежала поломана лавка. Закратовані вікна слабо освітлювали її. Двері праворуч треба було відчинити.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Добрий не вірить у зло, бо власною мірою мірить інших людей. (Шекспір).

До 30 літ жениться чоловік сам, по 30 літах женять його люди, а по 40 літах женить його чорт. Тому кажуть, що перша жінка від Бога, друга від людей, третя від чорта.. (Середньовічна приповідка).

З того пізнаєш, чи хто поет, коли він знаходить щось цікаве навіть у найзвичайнішій річи. (Гете).

З ДНЯ

СТРІЛ У ПОРОЖНЕЧУ.

Чи бачили виколи, як на маневрах вистрілять з гармати, а куля полетить далеко, далеко і впаде десь або в мочари, або таки просто в воду, або в мягкий пісок і там не тріснe, не зробить гуку, не зчинить куряви, навіть болотом нікого не обризкає? Не бачили? Ну, то уявіть собі це.

Бо подібне, цілком подібне, діється також тоді, коли на статті авторів, письменників і редакторів, які пишуть для людей, звертаються до людей і накликують людей, люди ні словечком не відізвуться. Таке писання нагадує тоді цей гарматній стріл у порожнечу.

НЕВЖЕ НАШІ ЛЮДИ ТИМ НЕ ЦІКАВЛЯТЬСЯ?

Можна запитатися: невже наші люди не цікавляться своїми часописами, не цікавляться окремими статтями і дописами, а навіть, коли їх і читають, то без довшої застанови пропускають прочитане мимо?

Ні, наші люди цікавляться часописами; вони нераз стверджують це особисто. Але написати свою гадку, звернутися письмом до редакції і хоч подати „та стаття мені подобається, пишіть більше таких" — цього наші люди не вміють. Лиш деколи буває, що пишуть, але майже все тоді, коли їх щось цілком не задоволяє. Те, що їм подобається, вони на письмі дуже й дуже рідко висказують.

А ВСЕЖ ВОНО ПОТРІБНЕ.

А всеж воно є дуже потрібне, щоб люди висказували отверто не тільки те, чого не хочуть, але також те, чого хочуть. Коли хтось напише до редакції листа і виявить, що його якась стаття зацікавила, то тим він не лише зробив комплімент самому авторові, але тим він дав до зрозуміння редакції, що таких і таких річей він хотів би бачити більше. А це для редакторів і авторів дуже потрібне знати, чого люди хочуть. Нераз вони собі ламають голову над тим, щоб вгадати, які річи найбільше припадуть читачам до смаку і в цьому вгадуванні вони не мають ні трошки якихсь мірил, якихсь критеріїв, на яких вони моглиб оперти свою працю. І це треба знати це й тоді, коли редактор шукає способу, як найлекше защіпити в читачів певні ідеї.

ІНШІ НАРОДИ РОБЛЯТЬ ІНАКШЕ.

Американці не стидаються висловлювати свої гадки, і то не тільки негативні, але й позитивні, себто не тільки ті, що осуджують щось, але й ті, що щось одобрюють. Подивімся на фільми: коли якась фільма гарна, то компанія дістає тисячі, а навіть десятки тисяч листів, у яких говориться, що даний глядач любить її, а також говорить, чому. Таксамо коли американець вчує через радіо якусь гарну річ, він не лінується, а зараз пише до висильної радіостації, що йому це подобалось і він хотів би це більше чути. Подібне діється з газетними статтями чи оповіданнями.

Тим американці дають змогу фільмовим продуцентам, радіовим стаціям і редакторам орієнтуватися щодо цього, чого люди хочуть.

МИ ВМІЄМО КРИТИКУВАТИ.

А ми вміємо лише критикувати. Воно серед даних обставин і те добре; але не можна обмежуватися тільки до критики, не висказуючи ясно, чого чоловік хоче.

Нераз можна почути на зборах: „Редактори не пишуть цікаво". Але цей критик зробив би ліпше, як би сказав, чому не цікаво. Як би виразно сказав, які статті для нього не цікаві, а які цікаві, тоді редактор, переглянувши всі такі голоси, орієнтувався б, чого саме більшість читачів і старався б це їм дати.

ЦЕЖ І Є ДЕМОКРАТІЯ.

В цьому саме полягає змисл демократії. Нераз наші люди нарікають, що якийсь провідник робить те, що йому подобається. Але чи ті люди застановилися над тим, що може той провідник **мусить** „робити те, що йому подобається" бо люди не хотіли, чи не мали відваги, висказати те, „що їм подобається"? Дуже часто провідник хотів би знати, що людям подобається, але щож, коли люди отверто не висказують цього. Він чекає, чекає, а далі бачить, що робота стоїть, тому він мусить сам робити так, як уважає за відповідне. Але як тільки він зробить перший крок, то тут зараз крик: „Він робить те, що йому хочеться".

КОЛИ ХОЧЕМО ДЕМОКРАТІЇ, ТО БУДЬМО ДЕМОКРАТАМИ.

Коли ми кричимо за демократію, то будьмож демократами. А штука бути демократом лежить не тільки в тому, що хтось тільки буде відкидати все й критикувати, але також у тому, що кожний громадянин мусить бодай у загальних зарисах орієнтуватися в тих справах, які він рішає, і мусить висказувати не лише свою відемну гадку, але також додатню; не лише критику чогось, але також одобрення.

Тому не лінуймося, а висказуймо виразно своє одобрення, коли знайдемо щось таке, що нам подобається. А якщо не будемо цього робити, то не нарікаймо, коли не дістанемо того, що нам подобається.

ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ НАРОДНИХ БІБЛІОТЕК

У конгресі у Вашинґтоні внесено законопроєкт про ревізію закону заборони передруку та заснування пятьох додаткових народних бібліотек. Видавці, котрі дістають дозвіл заборони передруку (копірайт), будуть обовязані зложити дванацять примірників дотичного видання, замісць двох, як практикувалось дотепер. Нові народні бібліотеки, в додатку до існуючої конґресової бібліотеки у Вашинґтоні, малиб знаходитись у місті Ню Йорку, Мемфіс, Шікаго, Денвер і Сан Франсіско.

Конгресмен Колинс з Місісіпі, промовляючи за проект у палаті репрезентантів, сказав, що бібліотека конгресу знаходиться задалеко від багатьох секцій краю і тому не можна з неї ширше користати. Богато студентів, що живуть у далеких сторонах цього краю, котрих заняття, час та засоби не дозволяють на довгу подорож зо свого дому до державної столиці, мусять обходитись без потрібних інформацій, бо місцева бібліотека їх не має.

Обороняючи пропоновану ревізію закону заборони передруку, конгресмен Колинс підніс факт, що англійські видавці книжок обовязані складати по одному примірникові до Британійського Музею та до пятьох найбільших англійських бібліотек. Таксамо в Ірляндії, Новій Зеляндії, Греції, Еспанії та кількох інших краях, видавці обовязані складати від трьох до шістьох примірників нових видань до народних бібліотек, коли жадають для себе права заборони передруку.

ФЛІС.

Два купці.

— Як тобі поводиться?

— Зле, як так далі піде, то або я замкну цілий цей бізнес, або мене замкнуть.

ДОБРА КНИЖКА — ЦЕ ГАРНИЙ ДАРУНОК

НА ДАРУНКИ ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ НАДАЮТЬСЯ:

ГІРКИЙ ТО СМІХ
Тут автор, Степан Шухевич, оповідає, не жаліючи себе, з мужеськoю твердістю, про світову війну $1.00

ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ
Славний чеський письменник Ярослав Гашек представляє насмішливо вояка, що до війни не належить та пробує з неї вийти хитро, мудро, невеликим коштом.
1) Швейк на фронті 1.00
2) Швейк у запіллі 1.00

ГЕТЬМАН МАЗЕПА
Історична повість Данила Мордовця про цей критичний період української історії, в двох частях, оправлених разом 1.25

ІДУ НА ВАС
Новий український письменник Юліян Опільський взявся малювати цею повістю славні часи великого українського князя Святослава, що правив у другій половині 10-го століття й ходив у похід на Дунай 1.25

ЗАМОК У КАРПАТАХ
Французький письменник Жіль Верн, відомий у цілому світі зо своїх повістей про пригоди, бере тут собі героя з українського народу та малює життя в українських Карпатах .... .50

ГАЙДАМАКИ
Всі ми знаємо безсмертну історичну поему найбільшого українського поета Тараса Шевченка, але чи має ваш приятель це видання, пречудно ілюстроване українським мистцем А. Г. Сластьоною, у великім форматі (13 цалів вширш, 17 цалів завдовжки)?
1) у паперовій оправі 1.50
2) у полотняній оправі 2.50
3) у люксусовій оправі 3.50

БЕНКЕТ У ЛИСЯНЦІ.
(Ілюстрація до люксусового видання Шевченкових „Гайдамаків", значно поменшена).

НА ДАРУНКИ ДЛЯ ЖІНОК І ДІВЧАТ НАДАЮТЬСЯ:

ЦАРІВНА
Відома українська авторка Ольга Кобилянська малює тут надзвичайну жіночу постать, що дивиться з погордою на дрібні буденні інтереси і бореться з надлюдським завзяттям за повне зрівняння пригнобленої жінки 2.50

ТВОРИ МАРКА ВОВЧКА
Під цим чоловічим імям Марія Вілінська, замужна за Марковича, писала безсмертні твори, в котрих малювала тяжку долю української жінки 1.25

В НЕДІЛЮ РАНО ЗІЛЛЯ КОПАЛА
Романтичне оповідання Ольги Кобилянської про молодого парубка, що кохається в двох дівчатах .... .90

ОЛЮНЬКА
Андрій Чайковський малює долю безталанної Олюньки, а притому цікаве життя ходачкової шляхти 1.25

ВІДРОДЖЕННЯ
Великий московський письменник Лев граф Толстой малює в цій великій повісті, як шляхтич доводить дівчину до упадку, в котрім вона остаточно стає на суд як убивниця; доля немовби покликала звідника на суддю зведеної, але направду нате, щоб дати йому нагоду зрозуміти свій учинок (в трох частях, у двох томах) 2.50

НА ДАРУНКИ ДЛЯ МОЛОДІ НАДАЮТЬСЯ:

РОКСОЛЯНА
Повість з часів татарських нападів на Україну, оповідає про те, як українська дівчина попала бранкою в татарську неволю, а потім стала в Туреччині одинокою жінкою султана (з образками Михайла Фартуха) .... .50

МАЛІ ГЕРОЇ
16 ріжних оповідань про ріжні геройські вчинки дітей (з ілюстраціями) .... .85

ОДАРКА
Оповідання Андрія Чайковського для дітей (з малюнками Петра Андрусева) .... .35

ПРИГОДИ КАЧУРИКА
Цікаве оповідання Б. Герца (з ілюстраціями) .... .15

ДІД ЯКІВ
Оповідання для молоді Федора Дудка (з ілюстраціями Ю. Кирієнка) .... .15

Перешлемо ваше замовлення просто на адресу того, кому Ви хочете цей дарунок зробити, а на кожній книжці випишемо ймення даруючого та ймення обдарованого:

Замовлення пересилайте на адресу „Свободи":

"SVOBODA,"
81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

З ЖИТТЯ ПО ВІДДІЛАХ У.Н.С

КЛІВЛЕНД, О.

Підчас минулорічної кампанії, яку переводив У. Н. С. над приєднуванням нових членів, засновано в Клівленді 291 відділ У. Н. С., ім. Тараса Шевченка. Організатори вище згаданого відділу, розуміючи суть і вагу кампанії, мали на думці втягнути до У. Н. С тих українців, що з ріжних причин не належали до У. Н. С., а також тих, що належали до чужих, ворожих нам організацій. Вислід праці уряду за 1937 рік увінчався красним успіхом, бо відділ несповна за один рік придбав близько 300 членів, що були би пропали для У. Н. С., а по части й для української справи.

Дня 15 січня ц. р. контрольна комісія провірила діяльність уряду за цілий минулий рік і ствердила, що фінансові й касові книжки знаходяться в найбільшім порядку, а урядові за його щиру й енергійну працю належиться похвала.

Будучи одним із контрольорів й бачучи добру господарку в 291 відділі У. Н. С., я рішився по контролі написати кілька слів про справи вище згаданого відділу, щоб цим способом заперечити цю шкідливу критику на адресу ново заснованого відділу У. Н. С. і його урядників, яку можна було чути з уст деяких людей. Ця критика цілий рік утруднювала працю уряду й спиняла розвій відділу. В часі, коли уряд 291 відділу докладав усіх старань, щоб придбати якнайбільше число нових членів у ряди У. Н. С., ці одиниці, самі нічого не роблячи, ширили про ново заснований відділ У. Н. С. неправдиві вістки, що, мовляв, там нема порядку й відділ скоро розлетиться. Через такі поголоски наш відділ стратив багато членів, котрих буде дуже тяжко дістати знов до У. Н. С. Як бачимо, то з цього виходить шкода не лише для нашого відділу й У. Н. С., але й для всіх нас взагалі.

Підчас контролі виявилося, що діяльність уряду була ведена зразково, а близько триста ново зорганізованих членів до У. Н. С. нехай буде відповіддю тим, що цілий рік старалися шкодити нашому відділові.

Відділ тримається тепер досить сильно й має перед собою велику будучність. А тим, що занимаються шкідливою критикою, радимо, щоб краще взялися до орґанізування нових членів до У. Н. С., і в такий спосіб показали, як треба робити. В Клівленді є поверх 12,000 українців, що не є членами У. Н. С., отже поле до попису й праці велике. Замісць шкодити іншим у приєднуванні нових членів до У. Н. С. краще самим узятися за працю й переконатися, що лекше відтягнути з рядів У. Н. С. двацять членів, ніж одного зорганізувати.

В імені уряду 291 відділу У. Н. С. ім. Тараса Шевченка прошу ввесь український загал у Клівленді й набудуче відноситися з довірям до наших організаторів і в справі приєднування нових членів дати їм усяку можливу піддержку, бо справа У. Н. С. є справою нас усіх.

Михайло А. Ярош.

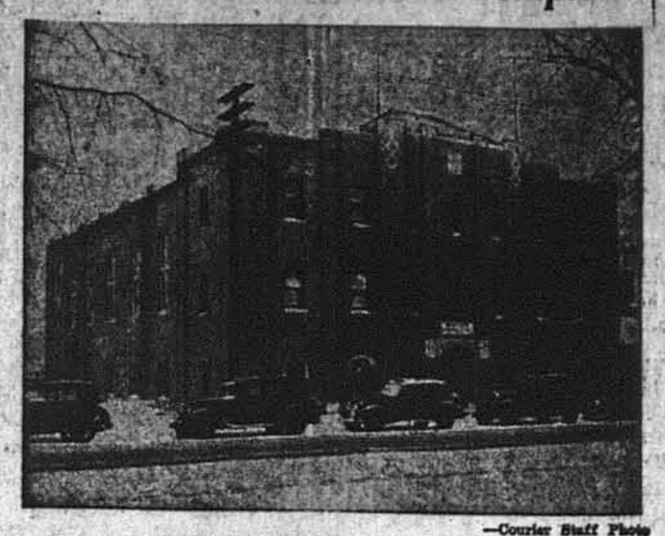
Зрозуміла.

Учитель стрінув на вулиці паню Грушечку.

— Ваш син, пані, знову дістав нині лиху ноту з домової задачі. Прошу сказати вашому чоловікові, що він із дня на день стає дурніший.

Пані Грушечка (поважно збентежена): — Гм... невжеж мій чоловік йому знову помагав?

New Ukrainian National Temple

—Courier Staff Photo

НОВА УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА СВЯТИНЯ.

Такий напис умістила над цим образком американська преса в Дітройті, Мішіґен. І зовсім слушно так названо цей дім, котрий виставлено головно заходами членів У. Н. Союзу, а котрий тепер стане осередком національного життя в Дітройті.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIANS OPEN HOME

Festivities Mark Temple's Dedication

In song and speech and story the Ukrainian National Temple was dedicated Sunday with a gay all-day celebration. The building, which was completed recently at a cost of $100,000, is at 4655 Martin avenue, and is designed to fill the social and educational needs of the city's Ukrainian colony. It was constructed through the efforts of the local branches of the Ukrainian National Association of America.

It was Mayor Reading himself who opened the doors of the handsome three-story structure, the keys having been presented him by two little girls in Ukrainian costumes. The Mayor fitted the big key to the front door after Nicholas Murashko, of Jersey City, national president of the association, had cut the ribbons designed to bar access to the building.

A colorful display of the American and Ukrainian colors signalized the opening of the ceremonies. This was followed by the blessing of the interior of the structure, a rite that was solemnly celebrated by the Very Rev. Leo L. Sembratovich, assisted by the Rev. Stephen Tyschansky.

Gov. Murphy arrived in time to attend part of the recital given by four Detroit Ukrainian choruses and the Ukrainian Radio Concert Orchestra, which featured the afternoon's festivities.

The high spot of the dedication ceremonies was reserved for the evening, when a banquet was served, at which City officials and officers of the association were speakers. Dr. A. T. Kibzey was the toastmaster. Among the speakers were Walter Chmyr, president of the association, and Joseph Charnesky, its legal adviser.

The Detroit News, January 17, 1938.

MAYOR DEDICATES UKRAINIAN TEMPLE

Mayor Reading formaly dedicated the new Ukrainian National Temple, 4655 Martin Ave., Sunday afternoon. Several thousand persons were present.

The dedication, which began when Nicholas Muraszko, of Jersey City, president of the Ukrainian National Association, cut the ribbons across the entrance to the $100,000 building, was climaxed by a banquet at which only Ukrainian dishes were served.

Guests and speakers included Gov. Murphy, Mayor Reading, Muraszko, Attorney Joseph Charnoske, Dr. A. T. Kibzey, master of ceremonies, and Nicholas Shustakewich, toastmaster.

The Detroit Free Press, January 17, 1938.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Касовий Звіт Центрального Комітету.

Дня 31. липня 1937 був проголошений у „Свободі" (ч. 176) фінансовий звіт Центрального Комітету Українських Національних Товариств у Ню Йорку, з якого видно, що в касі організації осталося $26.78.

Дальші приходи були такі: З Листопадового Свята зо вступу $272.50, з цвітів $24.21, збірка в укр. прав. церкви при 14. вулиці $20.43, збірка в укр. греко-кат. церкві при 7. вулиці $44.71, збірка з цвітів перед тоюж укр. кат. церквою $22.48. Разом з іншими помешними приходами, як і тим, що осталося з 31. липня, загальний приход виносив $428.01.

З того вислано через „Обєднання": $100 українським інвалідам, $100 українським політичним вязням.

Кошти влаштування Листопадового Свята (саля, хористи і т. п.) $176.65. Розхід зо згаданою висилкою виносить $376.65. Осталося в касі $51.36.

ЗА ЦЕНТРАЛЬНУ УПРАВУ:
Михайло Пізнак, предсідник;
Остап Кривень, скарбник;
Михайло Беля, секретар.

БАЛТІМОР, МД.

Надіємося великого успіху.

Концерт наших артистів з Европи, пані Марії Сокіл і п. Антона Рудницького, заповідається якнайкраще. Організація Юнґ Вімен Крісчен Асосієйшен відступила нам даром прекрасну галю, а секретарка організації, пані Ґарвин, допомагає, чим може, щоб зацікавити концертом американську публику. Допомагає в тім і пані Маньоська. Часописи обіцяли подати знимки наших артистів враз з коментарами. Надіємося, що на концерті буде також посадник міста й привітає наших артистів від міста. Концерт, як відомо, відбудеться в неділю, 30. січня, в годині 4. пополудні. Ми певні, що на нім зявиться вся наша українська громада.

І. Р.

Контракт.

Густав Малер (славний композитор і директор віденської опери, 1860—1911) мав відновити контракт із одною співачкою. Та він не хотів підписати контракту із співачкою і сказав: — „На жаль, не можу відновити контракту з вами. Ці вічні докори роблять уже мене нервовим".

— Алеж пане докторе, — здивувалася співачка — якжe зовсім панові директорові не роблю ніяких докорів?!

— Ви ні, зате публика! — обстоював композитор при своїм.

Нерви.

— Мусите вистерігатися всього, що вас моглоб поденервувати — каже лікар. — Отже: алькоголю, тютюну, розривок і т. д.

— Алеж, пане докторе, чи ви гадаєте, що мене не денервують такі ваші слова?

Фільма і життя.

Фільмовий режисер: — Та чого ви так безрадно поруштеся, коли ведете наречену до престола!? Тажж це не шлюб, лише фільмова сцена!

ГІРКА ДОЛЯ КИТАЙСЬКИХ СЕЛЯН

Тому 2,500 літ була в Китаю інша систмема сільського господарства, ніж сьогодні. Тоді селянин не мав власної землі, лише земля належала до держави, а селянин обробляв її передовсім для себе. Такий звичай перетрівав кілька століть. Менше-більше дві тисячі літ цісарські намісники та інші достойники стали відбирати селининові ту землю і тоді вперше в історії Китаю появляється селянин, який працює на чужій ріллі. Почалася трагедія Китаю: ті, що мали землю, не платили податків, лише за них платив селянин. А що грабіжі траплялися чимраз частіше, то число вбогих селян усе більшало. Дальша історія Китаю у головних нарисах це ніщо інше лише боротьба селян за землю. Що 350 літ повторялися великі селянські бунти, які менше-більше приходили рівночасно зо змінами династій. Тому 800 літ, коли від влади усунули місцеву владу, заволоділи Китаєм монголи. В таких війнах гинуло по кілька міліонів мешканців. Таксамо 1664. року коли скінчилася національна династія і до влади прийшла манджурська династія. Подібне явище бачимо теж у першій половині 19. століття, коли з нагоди тайпунського бунту згинуло приблизно 20 міліонів людей. В 1911. році загальне невдоволення виявилося у детронізації манджурської династії.

Та нарід гинув міліонами не лише при нагоді таких великих бунтів і громадянських воєн. Долучуються до того ще й великі елементарні нещастя, які страшно нищать китайський нарід. Передовсім виливи Ян-Це і т. зв. Перлової Ріки. Коли великі ріки виступлять із річищ, гинуть міліони людей, а таксамо й тоді, коли Китай навістить страшна спека. Так нпр. від голоду в 1849. році згинуло 13 міліонів людей, в році 1878/9 голод забрав 11 міліонів людей, в 1922. році 12 міліонів. Велика повінь, що в 1917. році навістила провінцію Гопеї, знищила хати 7 міліонів селян. В 1927. році повінь тієїж ріки забрала хати 60 міліонів селян, в 1931. році потерпіло від повени 31 міліонів людей, а 1933. року 15 міліонів селян. Хоч Китай має 450 міліонів населення, всеж це страшні жертви.

Великі земельні власники та високі службовики в Китаю, які творять 10 процентів населення, мають 70 процентів усієї землі. На середню земельну власність припадає 15 проц., а на вбогих селян і тих хліборобів, що арендують землю на-половину (які разом творять 65 процентів), припадає лише 16 процент землі. Цікаве, що великі земельні власники мають землю в найурожайніших околицях, а в менше урожайних ні. Такі відносини є не лише в Китаю, а на усьому Далекому Сході. Селянські посілості дуже малі, подекуди майже незамітні. А наче на сміх нпр. у Сечуані ґенерали вміли брати податки на 30—40 літ згори! Тому велика скількість населення живе нижче всяких людських вимог. Ті, що винаймають поле на половину, звичайно затають більше як половину доходу перед своїми господарями, одначе в урожайних околицях обовязані платити навіть 80%. Також лихварство дуже поширене, а є випадки, що бідний селянин платить навіть і 200% за позичені йому гроші.

Найбільша сила Китаю є в плодючости його населення. Річно на 1,000 осіб родиться 40 до 60 дітей. Та рівночасно вмирає теж багато, річно 30 осіб на тисячу. Живуть у нужденних хатах. Китайські селяни не привиклі воювати, тому у сьогоднішній війні переживають тяжкі часи. Всеж не потребує Китай боятися за долю свого населення, бо нарід, що нараховує 450 міліонів душ, не може згинути.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Отсим пригадуємо всіх національним організаціям міста Ню Йорку, що ЗАГАЛЬНІ РІЧНІ ЗБОРИ Центрального Комітету Українських Національних Організацій міста Ню Йорку відбудуться в ПЯТНИЦЮ, 28-го СІЧНЯ 1938 р., в годині 8-мій ввечір, в Українськім Народнім Домі, 217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK CITY.

Всі ці організації, що належать до Центрального Комітету, а також ті Товариства, що не належали, а бажалиб спільно працювати для нюйорської Громади та також для українського загалу, най вишлють своїх делеґатів на ці збори. 21

ЗА ЦЕНТР. КОМІТЕТ УКР. ОРГАНІЗАЦІЙ міста НЮ ЙОРКУ:
Адв. М. ПІЗНАК, предсідник. С. КОВАЛЬЧУК, секретар.

Пізнав.

— Бачите, осьтут моя світлина з моїми товстими свинками. Пізнаєте мене на ній?

— Очевидно, адже ви тут у капелюсі.

Якийсь добродій ввійшов до крамниці з капелюхами. Хоче купити новий капелюх. Пробує один за одним, та ніодин йому не подобається. На прилавку вже ціла копиця капелюхів. Вкінці гість примірив іще один капелюх і каже врадувано:

— Ну, нарешті я знайшов відповідний! Кілько візьмете за цей?

— Ані цента! відповідає капелюшник.

— Чому?!

— Бо то капелюх, у якім ви прийшли!

ІНДІЙСЬКА ПОБОЖНІСТЬ

Перед кількома місяцями пустився один індієць зо своїми двома синами в оригінальне, проето несамовите паломництво до святині бога Крішни в Ґанґадворі. Оба хлопці занедужали були важко перед двома роками і майже чудом урятувалися потім від смерти.

З вдячности за той рятунок зложив індієць обіт, що відбуде разом зо своїми синами паломництво на вколішках аж до святині Крішни, віддаленої 500 км.

Оба хлопці мусіли рад-нерад вирушити в дорогу зо своїм батьком. Вони були ще дуже ослаблені. Індієць обчислив собі, що повинен зробити цілу дорогу в 60 днях, причому денно треба було перейти по вісім км. на колінах.

Коли зважити, що оба хлопці ледви відросли трохи від землі, що оба були ще обезсилені недугою, що цілу дорогу треба було пройти в невигідній позиції навколішках, тоді щойно можна зрозуміти цілу дивовижну несамовитість і важкість цілого того паломництва.

Перші дні подорожі відбулися без ніяких замітніших пригод. Але небавом почав приставати молодший хлопчина і вкінці впав з утоми. Одначе тому, що батько не хотів його навіть пожалувати, хлопчина останками сил пустився в дорогу. Одначе семого дня помер він з перемучення.

Старший син був сильніший і здавалося, що він здоровий і без перешкод дійде разом із своїм батьком до святині Крішни.

Та у віддалі 15 км. від святині Крішни заломився він і по кількох хвилинах помер. З трьох побожних паломників залишився вже тільки сам батько. Він пубстився витривало далі в дорогу.

Два важкі удари не змогли старого батька й не відвели його від виконання свого обіту. З пораненими колінами, з обезсиленими й напухлими ногами дійшов він вкінці до святині Крішни і подякував богові за чудесний рятунок обох синів. Хоч біль по страті обох синів був куди гірший, як підчас їх недуги, побожний індієць почувався щасливий, що свій обіт виконав і що не потребує більше побоюватися, щоб якенебудь нещастя впало на його родину.

У льокалі Армії Спасення вивісили афіш з написом: „Постарайся, щоб твій найбільший ворог став твоїм найбільшим приятелем". На долі хтось дописав олівцем: „Моїм найбільшим ворогом є віскі".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ФІНІКСВІЛ, ПА.

На визвольну боротьбу.

Дня 16 січня відбулися тут ширші громадські сходини, на яких п. Іван Білинський з Честер, Па., виголосив реферат на тему „Український націоналізм; нація і держава". Бесідник згадав про початки повстання українського націоналізму, підкреслюючи, що він повстав як органічний необхідний рух. Опісля заналізував поняття нації й держави. А потім представив картину з життя націоналістичної молоді на українських землях під Польщею. Бесідник переповів страшні знущання польських катів над нашою молоддю по тюрмах, що бесідник бачив на власні очі, бо сам те все переходив.

По рефераті бесідник при помочі гром. Д. Грабовського перевів збірку на визвольну боротьбу. Збірка принесла $18.62.

По короткій перерві відбулася загальна бесіда, в якій зібрані брали живу участь. Сходини закінчено відспіванням „Ще не вмерла" і „Не пора".

Референт завізвав присутніх, що мають охоту стати членами Організації Державного Відродження України (ОДВУ), щоб осталися в салі. Осталося 18 осіб, яких п. Білинський заприсягнув та перевів вибір уряду. Головою вибрано п. Івана Садівського.

Жертви зложили: Д. Ґрабовський, Н. Н., Н. Ступницький, І. Завада, Г. Білюх, Г. Білинський, М. Куриляк, И. Рудницький, Н. Н. по $1; С. Хома, С. Нечипор, І. Гозіяш, І. Багряк, А. Садівська, М. Куриляк по 50 ц.; В. Нечипор, Д. Савчин, Д. Білик, К. Фідик, І. Садівський, Ф. Фуга, Д. Грицак, І. Костира, Г. Кретович, И. Янушевич, І. Лоджук, І. Малиновський, П. Цаплак, І. Бохняк, Ф. Конів, В. Люба, П. Садівський, Д. Гнатів, Р. Хома, С. Люба, М. Садівська, Хома по 25 ц. Гроші переслано до центральної управи ОДВУ.

Іван Білинський.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ.

На ріжні цілі.

Жертвували на визвольну боротьбу: П. Бенковський $5; Д. Бабій $4; П. Тітик, М. Прус по $2; по $1: М. Журба, П. Сомик, М. Дубаневич, К. Микитин, С. Карпа, І. Дорош, К. Бабій, І. Клименчук, О. Свідер, С. Тріска; по 50 ц.: С. Тітик, М. Паранюк. Разом $24. Колядувати ходили члени 44-го відділу ОДВУ: П. Бенковський, М. Журба, П. Сомик, М. Дубаневич. Гроші переслано через Ц. У. ОДВУ.

Комітет „Яворівщина" жертвував $3 на Рідну Школу. Гроші переслано через Обєднання.

Іван Витязь зібрав на боротьбу $3 на зборах окружної управи ОДВУ.

ЧИ ЗНАЄТЕ...

Що деякі раки мають білу кров? Цей колір походить із того, що тільця крови не мають у собі (так як людей) заліза, лише мідь.

Що одно дрожання мяза мухи, при помочі якого вона літає, тревае 0.0031 секунди?

Що комахи мають найсильніше розвинений змисл нюху? Самець мотиль напр. занюхає самичку часто вже на кілька миль далеко і тоді відшукає її, кермуючись лише своїм змислом нюху. Що комахи щодо скількости родів перевищають усі інші роди звірят. Живучих родів комах знають природники яких 300,000; із вимерлих відомих є 10,000 родів.

Що коралі живуть лише у рухомій, плинній воді і лише там можуть будувати свої гніздища. Коралеві рафи сягають дуже глибоко, творять величезні камяні друзки, наче доломіти.

Що великі черепахи живуть по 300 і більше літ? Слони живуть 150—200 літ, коні приблизно 40 літ, рогата худоба 20—25, собаки й кози 12—15, кролики 5—7, щурі приблизно 3 роки. Кури, качки та малі співучі птахи доживають більше як 20 літ, соколи, сови, папуги 60—100 і більше літ. Так звана полуриба або площанкувата (по англійськи плейс), якої мясо дуже смачне, може дожити і 60 літ, коли людина не зїсть її скорше. Зате деякі комахи живуть усього лише кілька днів або тижнів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (67)

Довідавшись від Нкіми, що його вазірі опинилися в неволі племени букена, Тарзан відразу пустився в дорогу їм на поміч. Над ранком він прибув знову під огорожу села Удальо, під яким попереднього дня він був залишив чорну дівчину. Звертаючись до Нкіми, Тарзан промовив: „Я йду до середини села. Коли ти хочеш іти зо мною, то не смієш робити галасу".

„Я? галас? — дивувалася Нкіма. „Яж усе так тихо заховуюся, наче миш у норі", говорила вона з повним переконанням. „Мовчи!" — приказав Тарзан і кинувся до огорожі. В одній секунді він був на ній, а за ним з такоюж скорістю поспішала Нкіма. Нкіма любила враз з Тарзаном виконувати ріжні карколомні скоки, бо лиш у них вона могла йому дорівняти.

Знайшовшися в середині села, вони почали тихо підповзувати до колиби, в якій мешкав Удальо. Там вони вдрялалися на дерево і почали приглядатись до окружения. Внизу сиділи два чорні вояки, попиваючи пиво місцевого виробу. Вони були в досить доброму настрою і розказували собі про бенкет, що мав бути наступного дня і що на нім мали вбивати вазірів.

Підпивши собі, один з них закричав: „А виведім вазірів і покажім їм те, що їх чекає завтра. Нехай лякаються. Занадто спокійно проходить їм час". Тарзан на дереві затрясся. Ці дикуни хочуть катувати його найвірніших вояків. Він рішив до цього недопустити. Та покищо мусів сидіти тихо і ждати, що пічнуть букенці.